

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Onvs Ecclesiae. In hoc libro ... admiranda quædam ac
planè obstupenda, de septem ec-
clesiæ statibus,
abusibus quoq[ue] grauissimis, & futuris eiusdem
calamitatibus ex sanctor[um] pro-
phetijs & ...**

Pürstinger, Berthold

Coloniæ, 1531

VD16 ZV 12498

De Indulgentijs & Remissionibus. Cap. 15

urn:nbn:de:hbz:466:1-29969

DE INDVLGENTIIS ET REMISSIONIBVS.

noſa, ſexto reformatores & p̄dicatores flagitioſos. Sed miſericors dñs deus contra ſingula vitia inducit ſingula remedia. Tandē in quinto ſtatu angelus dicitur effuſiſſe phialam ſuam ſup ſedē beſtiæ .i. eccleſiæ, modo beſtialiter viuētis, cuius ſedes eſt in curia Romana, & factum eſt regnū eius tenebroſum.

Apoc. 16
I. eo. §. 15. &
I. ca. 19. §. 6.
Iohan. 6

XV § Ad iſtūd noſtrū tempus adaptari poteſt euangelium, vbi dicitur: vtro ſero factū eſt, hoc eſt, poſtq̄ eccleſia ad finem declinat, deſcenderunt diſcipuli .i. clerici cæteriꝫ chriſtiani ad mare (deſcendimus quidem à ſpirituſuali dulcedine ad amara temporalia) & cū aſcēdiſſent nauim (quia muneribus & ambitionibus appetimus aſcendere culmina eccleſiaſtica) venerūt Capharnaum, vtpote in carnales appetitus, ſeu in factum ſuperbiæ. Et tenebræ iam factæ erant, modo em̄ om̄ia ſpirituſalia mundano velamine obſcuroſata ſunt, ideo Ieſus ad diſcipulos nō venerat, vnde mare magno ſtante vento ſcilicet ſuperbiæ, exurgebat: ſic & hodie temporalia ſuper ſpirituſalia exurgūt. Cū remigaffent diſcipuli ſtadia viginti quinꝫ aut triginta, vident Ieſum ambulātem, proximū naui fieri, & timuerūt. Ecce ſtadia viginti quinꝫ .i. quinquies quinꝫ designāt ſtatum eccleſiæ quintū, & triginta .i. ſexies quinꝫ designant ſtatum ſextum, qui nūc inceperat durante adhuc ſtatu quinto. Timeamus ergo nos, qui iam in quinto & ſexto ſtatu à dño Ieſu per multa ſtadia remigamus, atq; p̄cemur vltimæ noſtræ nauis .i. eccleſiæ approximare dignetur idem dominus noſter Ieſus Chriſtus, qui ad noſtras humiles preces ſemper cōcedere cōſuevit largiſſimas noſtrarū culpā: indulgētias, ac debitā p̄nā: remiſſiones, de quibus nūc videamus.

I. c. 18. §. 15.
I. ca. 32. §. 8.
S. eo. §. 1. &
S. c. 4. i. pr.
& I. c. 27. in
fi.
S. ca. 7. §. 5.
& I. c. 18. §. 3
I. ca. 47. §. 3
I. ca. 28. §. 5.
S. eo. §. 14.
in fi. & I. ca.
18. §. 16
I. c. 18. §. 6
S. c. 6. §. 1

De indulgentijs & remiſſionibus. Cap. XV.

Hōc ironice
Paſcuill⁹ ir-
riſit, cū veri-
tate tamen.

EX quo in præcedenti capitulo de tempore remiſſiui actū eſt, opere pre-
tium eſſe duxi, aliquid de medium afferri de modo indulgētiarū, quæ paſ-
ſim è Roma aduolāt, & in Germania hoſtiam venēūt ac venales in nū-
dinis ſimoniacis vbiq; exponūtur. Papales em̄ indulgētiarū publicantur
hodie indifcrete & adeo peruerſe, vt clauſe eccleſiæ quodammodo contemnā-
tur, & p̄nitentialis ſatisfactio eneruetur, quia quæ ſi ores indulgētiarū eas ſriu-
le extendūt cōtra canōnis prohibitionem, atq; ſacris indulgētis ad avaritiam,
cæterāq; malitiā penitus abutūtur: vnde prope in ſelicia redduntur temporano-
ſtra. In quibus fugit à nobis veritas & abundat falſitas.

I. eo. §. 30
De p̄. & re
ca. cū ex eo.
I. c. 54. §. 4.
I. ca. 28. §. 1.
S. c. 12. §. 7.

Luth. in cō.
de indulgē.

I § Vt autē indulgentiarum aliqua habeatur notitia, referam qualiter Mar-
tinus Luther, etſi alias multa temerarie ac cōtumelioſe ſcribere prætendit, tamē
p̄cenarum materiam, per venias remittendarum, in quinꝫ membra acutiſſime
diſtinxit. Prima p̄cna eſt æterna. Secūda purgatoriū. Tertia caſtigatoria. Quar-
ta voluntaria ſeu euangelica. Quinta canonica. Similis diſtinctio p̄cenarum eli-
citur ex decretis canonum, vbi p̄cna æterna diuiditur à temporalibus p̄cenis.
Quarum vna eſt poſt hanc vitam vtpote in purgatorio, altera in hac vita infligi-
tur, aut à deo nos caſtigante, & eſt caſtigatoria, aut à nobis ipſis ſponte aſſumitur
& eſt euangelica, aut imponitur ab homine, qui plectit peccatorē, vel in foro cō-
tentioſo, vel in foro p̄nitentiæ. Et hæc vltima p̄cna ſola ſpectat ad indulgen-
tiarum conſeſſionem.

De p̄. di. 5.
ca. ſunt plu-
res. §. auc.
Di. 35. qd in
aliud.
Diſt. 45. ſed
illud.

Eſaiæ. 43
Iohan. 1.

II § Nunc videamus, an extra p̄cnam canonicam fori p̄nitentialis cæ-
teras p̄cnas indulgētiarū tollant? Eternā quidē p̄cnā, quam homo peccando in-
currat, poſt ſuū reatū ſolus deus remittit per abolitionem culpæ, quam delere po-
teſt nemo præter deū, qui inquit: Ego ſum qui deleo iniquitates tuas propter me
& peccatorum tuorum non recordabor. Chriſtus em̄ eſt agnus, qui tollit pecca-
ta mundi. In inferno autem à p̄cna æterna nulla eſt redemptio. Nam qui deſcē-
dit ad inferos nō aſcendet vltra, & qui impenitens moritur, omnino moritur, &
æternaliter cruciatur, ſiquidē qui impenitēs finitur, ſi ſemp viuere, ſemp pecca-
ret, ob hoc etiam ſine ſine torquebitur, neq; igne cōſumabitur.

I. eo. §. 44.
I. ca. 30. §. 5.
& I. c. 39. §. 6
S. c. 11. §. 2.
in fi.
De p̄. di. 7.
c. ſi in fi.
Diſt. 25. qd in
aliud.

Tho. 4. diſt
21. q. 1. art. 1.
q. 3.

III § Secunda p̄cna eſt in purgatorio, de qua Auguſtinus inquit, qui in a-
liud ſeculum diſtulit fructum conuerſionis, prius purgabitur igne purgationis,
Hic ignis, & ſi non ſit æternus, miro tamen modo grauis eſt, excedens omnē p̄c-
nam præſentis vitæ. Hanc p̄cnam homo ſuſtinet ob ſuam culpam, quam in hac
vita

vita nō sufficienter luit, secundum canonum sanctiones vel dei iustitiam, eadē effi-
 j. eo. §. 4. neglecta p̄cena, ipsi animæ mortæ præoccupatæ, pro modo culpæ suæ in p̄cena
 j. eo. §. 12. purgatorij, nō ab ecclesia, sed deo iudice cōmutatur. Ad quē sapiēs: Tu es inquit Sapiens. 16,
 dominus qui vitæ & mortis habes potestatem, & deducis vsq; ad portas mortis &
 reducis. Cū exierit spiritus, s. à corpore, nō reuertetur, nec recōcabit anima, quæ
 separata est, sed tuā manū effugere impossibile est. Ante obitū igitur tuū opera Eccle. 14
 i. c. 70. i. pt. iustitiā, quoniā nō est apud inferos inuenire cibū, vtpote indulgētiæ. Ecce in
 potestate pontificis nō stat è purgatorio liberare animā, quæ dei potestatem effu-
 gere, vel indulgētiæ cibū apud inferos inuenire nequit.

III § Hinc canones ecclesiastici, viuētibus, nō mortuis sunt & diti, & in pō-
 tificū decretis articulus mortis & necessitatis semp̄ excipitur, quoniā mors omnia
 soluit, ac mortui sunt legibus canonibusq; soluti. Nā lex secundum apostolum, in
 In au. de nu. §. deinceps
 col. 4
 Roma. 7
 In manu dei sunt, dicit em̄ dominus deus: Ecce omnes animæ meæ sunt. Do-
 minus quidē deus noster ipse est deus in cælo sursum. i. in ecclesia triumphante,
 & in terra deorsum. i. in purgatorio: Et nō est qui de manu sua possit eruere.

V § Vnde Petro & clero sola ecclesia militās est cōmissa. Christus nanq;
 super terram, nō deorsum sub terra: dedit Petro & reliquis discipulis potestatem
 ligandi & soluendi. Gelasius papa ait: Christus in ligatione despectum nunq; di-
 xit esse absoluendū. Nam Lazarus nō mortuus, sed iam resuscitatus discipulis ob-
 latuſ est soluendus. Sicut igitur defunctus, iam examini diuino relictus, humano
 iudicio accusari nō potest, ita de eo, qui in diuino iudicio est cōstitutus, nobis fas
 nō est aliud decernere præter id in quo eum dies supremus inuenit, siquidem quæ
 mortuus est, iam à peccato iustificatus est. Cum enim aliquis sine sufficienti p̄c-
 nitentia decesserit, remissionem, quam in hac vita plenarie non est assequutus, in
 alia sic cōsequetur vt eius lepra in purgatorio iure purgetur & rite mūdetur, quia
 anima nō ingreditur sanctuariū donec impleatur dies purgatiōis eius. Quādo
 em̄ fortissimus viros Gedeon voluit fugere iniquū Madian, excutiebat, purga-
 batq; frumēta. i. vires animarū in torculari vtpote in purgatorio, tūc demū appa-
 ruit ei angelus domini, ipsum scilicet saluādo.

VI § Ita Christus, portans omnia verbo virtutis suæ purgationem peccato-
 rū facit. Ad quē Iob ait: Quis mihi hoc tribuat vt in inferno protegas me & ab-
 scōdas me donec pertranseat furor tuus, & cōstituas mihi tps in q̄ recorderis mei
 quasi diceret, præter deum nullus, ideo subiūgit: Signasti quasi in sacculo delicta
 mea, sed curasti iniquitatem meam. Ecce hæc omnia operabitur deus, vt reuocet
 animas eorum à corruptione, & illuminet luce viuētium. Ad hoc Psalmista: Di-
 cant qui redempti sunt à domino quos redemit de manu inimici, nec fuit qui ad-
 iuuaret, vtpote nō quis papa cui deficit potestas in purgatorio. Sed clamauerūt
 ad dñm, & de necessitatibus eorū liberauit eos & eduxit eos de t̄bris & vmbra
 mortis, & vincula eorū dirupit. Rursus Salomon ad dñm: Liberasti me de por-
 tis tribulationū, quæ circūderūt me à pressura flammæ quæ circūdedit me.

VII § Christus itaq; est iudex viuorum pariter & mortuorum, qui purga-
 bit aream suam, cuius ventilabrū in manu eius, & angelus domini purgabit filios
 Leui, & colabit eos quasi aurum & argentum. Nec deus confunditur vocari de-
 us mortuorum. Papa autem non mortuorum sed viuētium terrestris est deus.
 Ideo non debet se intromittere de his quæ spectāt ad curiam cœlestem, vt Bir-
 gittæ reuelatum est.

VIII § Porrò solus deus potestatem habet à mortuis resuscitare, & p̄ con-
 sequēs p̄cenam mortuorū remittere, quā potestatem nulli alij cōcessit, tametsi aliquā
 in nomine suo sancti eius nōnullos à morte corporali suscitauerint. In canonibus
 Christus legitur aliquos à morte suscitasse, sed petitionē propriæ vocis vel ami-
 corum

DE INDVLGENTIIS ET REMISSIONIBVS.

corum semp̄ precēssisse. Siquidem tres mortuos alioꝝ ofonibus reddidit vitæ, quæ
tum vero, quia defuerunt viuus, qui pro eo precarentur, non resuscitauit.

Matth. 12
Dif. 25. q̄lis.
2. Macha. 12
Ecc̄. 7
Ruth. 2
15. q. 2. Eccl̄.
& c. pro ob-
euntibus
Tho. vbi sta-
tim. art. 3
In enchiridi-
on. 15. q. 2. tē-
pus

IX § Ergo p̄ preces proprias vel suffragia aliena proculdubio in purgato-
rio animarū p̄cnae sunt alleuiāda; cū em̄ euangeliū proferat, p̄c̄m̄ in sp̄m̄ sanctū
nō dimitti, neq; in hoc seculo, neq; in futuro, ostēdit alia p̄c̄tā in futuro seculo esse
remissibilia. Sancta igit̄ & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccat-
is soluant. In ecclesiastico deniq; scriptū est: Mortuo nō prohibeas grām. Et be-
nedicta erat Ruth, qm̄ eandem gratiā quam pr̄buerat viuus, seruauit & mortuis.
Quocirca sancta tenet ecclesia, vt quisq; pro mortuis vere Ch̄rianus offerat obla-
tiones, atq; presbyter eorum faciat memoriā.

Catha. Señ.
Tho. in. 4.
dist. 45. q. 2.
art. 3
q. 2. contra-
rium ten.

X § Gregorius insuper affirmat, animas defunctorū quatuor modis solui,
aut oblationibus sacerdotū, aut p̄cibus sanctorū, aut charoꝝ elemosynis, aut ieiū-
nijs cognatoꝝ. Indulgentiarū vero non meminit. Augustinus quoq; refert non
eē negandū, defunctorū animas pietate viuentiū releuari, cū pro illis mediatori sa-
crificiū offerit, vel elemosynā in ecclesia fiūt, sed profunt eis, qui cū uiuerent hæc
sibi vt possit prodesse meruerūt, quā mobrem hic om̄e meritum comparatur, quo
possit post hanc vitam releuari quispiā vel grauari. Quibus vero profunt huiusmo-
di suffragia profunt vt plena remissio, aut certe vt tolerabilior fiat damnatio, hæc
Augustinus. Identidē omnipotens apud Catharinā Senen̄, reuelat, dicens: Animæ
in purgatorio iuuant maxime diuino officio, ac etiā viuoꝝ elemosynis, ieiunijs,
ofonibus, & alijs pijs opibus in statu gr̄æ factis, ecce nihil de indulgentijs.

Nume. 15

XI § Ex præmissis euidentissime datur intelligi, clauēs ecclesiæ militātis ad
purgatorium nō extendi. Nam si illuc extenderentur, tunc secundum Hostien-
sem possent euacuare totum purgatorium, atq; papa esset crudelis qui non omnes
animas è purgatorio liberaret. Vnde summus pontifex in literis indulgentiarum
caute solet animabus dare purgatorij remissionem, per modum suffragij, & non
et potestate clauis, quæ se ad purgatorium non extendit. Alioquin in Apostolicis
indulgentijs scriberetur per modum potestatis vel autoritate clauium, seu iuris-
dictionis, quam in purgatorio papa nullam habet. Suffragium vero papæ & eccle-
siæ penetrat in purgatorium. Ita in veteri testamento rogabat sacerdos pro omni
multitudine filiorum Israhel, & dimittebatur eis. Deprecabatur quoq; sacerdos
pro anima quæ in scia peccauerat coram domino, & impetrabat ei veniam. Et sic
deus cito exaudit suffragium ecclesiæ, sed non statim operatur, quinimò pro mo-
do meriti censetur aliquando tardare petita.

1. Regum. 2.
Prouer. 25

XII § Papa autem sicut neminem habet autoritate clauis ligare, ita nec
soluere in purgatorio, vbi solus deus iudex est. Qui si quos ibi ligat, papa non sol-
uit. Dominus enim deducit ad inferos, & reducit. Ad quem Sapiens ait: Tu virga,
id est, p̄cna purgatorij percuties eum, & animam eius de inferno, id est, de purga-
torio liberabis. Papa equidem non habet p̄cenas à deo impositas remittere, vt id
relaxet quod diuina iustitia infixit. Siquidem Christus notāter expressit. Quod-
cumq; tu ligaueris & solueris super terram, erit ligatum & solutum in cælis: non
dixit: qd ego ligo tu solues. Et censet Luther, quod Christus dedita opa restrin-
xit clauem ad terram, præsciens futurum quod alioquin pontifices essent perfora-
turi cælos pariter & inferna.

Matth. 16

XIII § Negotium præterea de animabus in purgatorio à nobis est abscon-
ditum, ac nescitur quid deus faciat cum animabus à corpore separatis, & in quibus
sint p̄cenis ob suas commissas culpas, quas similiter ignoramus. Et sicut viuus nō
datur remissio p̄cnarum, nisi culpa & reatus detegatur Ecclesiæ, id est, con-
fessori, sic consequenter animæ hominis demortui non datur papalis absolutio
super illius culpa, quam vnā cum animæ reatu Ecclesia militans ignorat. Pa-
pales ergo indulgentiæ non possunt extendi ad animas in purgatorio existentes,
quarum culpas & p̄cenas hic ignoramus. Atqui Deus scit mensuram supplicio-
rum, vt si quis in præsentī vita non est sufficienter punitus, p̄cna ei debita, in pur-
gatorio compleatur. Neque apud Deum queritur sententia sacerdotum, sed vita
mortuorum puniendorum.

c. voluissent
§. Christus.
j. eo. §. 11
Tho. 4. dif.
45. q. 2. p. to.
§. c. 18. §. 7

15. q. 2. anime

Hostien. in
sum. de p̄c.
& remiss.
13. q. 2. pro
obeuntibus
cum duobus
cc. se.
§. eo. §. 9. &
j. eo. §. 15
j. c. 57. §. 4
j. eo. §. 21
j. eo. §. 40

§. eo. §. 3

23. q. 5. quid
ergo
24. q. 5. in
sum. §. his
ita.

Insuper

XIII § Insuper frustra asseritur animabus in purgatorio remitti quadragenas, annos, dies, aut aliud pœnitentiæ tēpus, dū nō cōstat, in animabus tanq̄ spiritibus aliquod tps cadere. Quippe canones sup remissione tēporis pœnitēdi ad præsentē dūtaxat vitam sunt statuti, & sup terrā nō extra terrā, ligāt vel soluūt. Sed indulgētiarū q̄stōres, pculdubio multa dicunt q̄ ignorāt. Animarū quidē in purgatorio pœnas imaginātur, quasi ab extra in corpore inferātur. Quæ tamen fiunt ab intra in spiritu. Animalis homo nō p̄cipit ea quæ sint spiritus.

XV § Porro animæ in purgatorio habēt charitatem dei, sed imperfectam, quæ nō expellit timorē quo anima cruciatur donec puenerit ad p̄fectam charitatem, quæ foras mittit timorē, id est, purgatorij pœnā, quā animæ interim patiēter tolerāt, licet cum pauore & labore, vt inq̄ scriptura: Dabit tibi dñs cor pauidum & pendebit vita tua ante te. Itē labor est ante me donec intrem in sanctuarium dei. Huiusmodi autem timoris & laboris pœnam indulgētiarū non tollūt, licet eis, ceu per suffragia ecclesiæ, illa pœna minui speretur, quare pœcones indulgētiarum ad purgatorium falso extendunt literas papales. In quibus cōtinetur: De iniunctis pœnitentiis fieri relaxationem, vbi Papa pœnas intelligit à se vel à suis p̄decessoribus & à subditis, vel etiam à canone iniunctas, nō quas deus imponit relaxare intēdit. Quinimò ipsius pontificis indulgētiarū in talibus casibus cōcessæ semp̄ intelligendæ sunt secundum ius sibi competens, & sine præiudicio diuini iudicij: Quid enim Papa cum mortuis agere potest, qui nūc suum forum egressi, ad tribunal iusti dei deuenerūt. Sed nihilominus indulgētiarum concionatores inter alia figmēta proclamāt absurdum scandalum, vt comedāt sacrificia mortuorum, dicentes: Statim vt iactus nummus in cistam tinnuerit, deuolare animam pro qua nummus imponitur. Certum profecto est, nummo in cistam tinniente augeri quæstum posse, suffragiū vero Papæ seu ecclesiæ in solius dei arbitrio cōsistere. Tales in cōcilio reprehēdūtur quæstōres, qui suis p̄dicationibus decipiunt simplices, & aurū subtili vel fallaci potius ingenio ab eis extorquēt, de purgatorio mēdaciter extrahūt animas, quæ sunt dei iudicio referuata.

XVI § Nūc venio ad tertium membrum pœnæ quæ dicitur castigatoria, & est flagellatio dei dicētis: Ego quos amo castigo: hæc pœna nō est mala, quia via pœnitentiæ. Hinc Ambrosius ait: Paupertatē & ignobilitatem, egritudinem, bellum, famem, & cæteros defectus ac etiam ipsam mortem nemo sapiens maledixerit, nec in malorum sortem numerauit, quia necessaria ista in bonis habentur maximis: procedunt enim illæ aduersitates à iustitia dei, qui est summum bonum. Istam castigatorem pœnam deus nobis mittit aliquando propter peccata nostra & detestationē criminum, ne peccatores in æternum flagellentur. Nā dū iudicamur à domino, corripimur, vt nō cum hoc mundo damnemur: Quinimò deus sæpe paucos punit, vt multitudo ad pœnitentiā prouocetur, vno em̄ peccante ira dei super multos venit: Aliquādo etiam vsq̄ ad quartam generationē peccata deus visitat: Vnde innocētes interdum plectūtur, quia nō relinquet dominus virgam peccatorum super sortem iustorum, vt nō extendāt iusti, ad iniquitatem manus suas. Pluribus deniq̄ alijs de causis deus flagellat homines tēporaliter. Quibus flagellis aliqui ad pœnitendum inducūtur, sicut Nabuchodonozor post innumeras impietates flagellatus pœnituit & regnum, quod amiserat, rursum recuperauit: Aliqui, vt Pharaon induratus, deteriorātur, qui p̄sentibus flagellis æterna cōnectūt, vt temporale supplicium sit eis æternæ damnationis initium: & sic viuētes descēdūt in infernū.

XVII § Sed hanc flagellationis pœnam omnino extra manum esse pontificum quis dubitat: quoniam & ipsi eadem sæpius patiuntur: nec eam quauis potestate clauium tollere possunt, hoc euidentissime apparet in pœna mortis corporalis, quam deus homini propter peccatum originale infixit, eam tamē nulla re demptio, nulla indulgentia nobis adimit. Cæteræ autem plagæ, nō necessariæ sicut mors, sed ex causa accidentales, potius per impositionem aliarum pœnarum q̄ per remissionem seu indulgentiam auertuntur. Quarum relaxationem vel salutem subleuamen, p̄ces viuorum, & suffragia sanctorum interdū à deo impetrāt.

Hinc

§. eo. §. 12

J. c. 18. §. 15.

J. c. 18. §. 9

J. eo. §. 27.

J. ca. 59. §. 8.

J. c. 56. p. 10.

J. c. 40. §. 3.

& J. c. 59. §. 8

§. eo. §. 11. &

J. eo. §. 17

Dever. fig.

c. dilecto.

§. eo. §. 7

Cle. abusiōi

b^o de p̄. &

re, & ibi glo

J. ca. 37. §. 1.

& J. c. 56. §. 5

J. ca. 53. §. 12.

15. q. 1. illa.

J. c. 50. §. 2.

Dist. 19. Ana

stasi^o. 23. q. 5

qd ergo.

§. c. 4. §. 11.

& J. c. 56. §. 26

J. c. 56. §. 7.

23. q. 4. Gui-

lifar^o. §. qd

aut.

J. c. 29. §. 4.

in fi.

De p̄. di. 3.

c. sunt plur.

J. ca. 41. §. 2

J. c. 29. §. 7.

J. c. 27. §. 10.

De p̄. di. 1. c

sicut princi.

J. c. 27. §. 13.

in fi.

§. eo. §. 15 &

J. eod. §. 42.

in prin.

1. Corinth. 2

1. Iohan. 4.

Deute. 28.

Psal. 72

Cōtrariū te

Tho. 4. dist

20. ar. 30. q. 1

Psal. 105.

Apoca. 3

Psal. 76

1. Corinth. 11.

in fi.

Nume. 16

J. c. 31. §. 5

J. ca. 24. §. 6

Psal. 124

23. q. 4. Na-

buchodo.

Daniel. 4

Exo. 5. vsq̄

cū 14. exclu

Psal. 54

Tho. 12. q.

85. ar. 6

- Iaco. 5. Hinc Iacobus docet vt infirmus inducat presbyteros ecclesie, vt orent super eum
 Tho. 4. dif. vngentes eum oleo in nomine dñi, & oratio fidei saluabit infirmū, & alleuiabit eū
 23. q. 2. art. 1. dñs, & si in peccatis sit, remittent ei. At non solū orone & intercessione, sed & po
 Ibi Luther tiffimū emendatione, pœna castigatoria tollit, vt patet in Niniuitis qui meruerūt
 de captiuit. euadere plagam euerfionis, quia se emendauerunt, & sponte subierūt pœnam vo
 Babylo. luntariam. De qua modo sequitur.
- lonæ. 3. XVIII § Reassumo quartum membrum pœnæ, quæ dicitur euāgelica, &
 solet esse voluntaria: est em̄ tremor seu reatus cōscientiæ & mortificatio passionū
 item infirmitas fidei, pusillanimitas spiritus, sui ipsius abiectio. Hæc pœna est ne
 cessaria ad salutem. Nec est fugienda, sed humiliter subeunda & sequenda, ne eua
 cuetur crux Christi, cui Apostolus confixus fuit. Verbum quidem crucis debet
 nobis esse dei virtus Saluatore dicente: Qui non accipit crucem suam, & sequitur
 me, non est me dignus. Item si quis vult post me venire, denegat semetipsum, tol
 lat crucem suam quotidie, & sequatur me. Qui autem non baiulat crucem suam, &
 venit post me, non potest meus esse discipulus. Non enim veni pacem, scilicet,
 mundanam mittere, sed gladium. Ecce euāgelium docet pœnas quærere & ama
 re, non fugere, nec relaxare. Docet enim spiritum libertatis, & timoris dei vsque
 ad contemptum omnium pœnarum? Euangelicam præterea pœnā operatur pœ
 nitentia spiritualis, iuxta illud Apostoli: Si nosmetipsos iudicaremus, non utiq; iu
 dicemur à domino. Qui enim in Christo baptizatur & renouatur, ad pœnas
 & ad cruces vsq; ad mortem ordinatur, vt ad flagella paratus sit, & dolor eius in
 conspectu suo semper. Et vt mortificetur tota die, & æstimetur sicut ouis occisio
 nis, ac humiliata sit in puluere anima sua. Et licet deus sine pœnis possit omnes ho
 mines in gratia perficere, non tamen id statuit, sed potius ad imaginem & crucem
 filij sui omnes conformare voluit, dicens: Venite ad me omnes qui laboratis, &
 onerati estis, tollite iugum meum super vos. Cauendum tamen est, ne huiusmo
 di pœnitentia sumatur pro fundamento, sed pro instrumento virtutum, quemad
 modum docemur in dialogo Catharinæ.
1. Cor. 1. i. e. 1. §. 4.
 & i. e. 1. §. 19
 i. c. 30. i. pri.
 & p totum.
 i. c. 30. §. 11
 i. c. 17. §. 8
 i. e. 1. §. 43
 i. e. 1. §. 30. in
 fin. & §. 43.
 in fine
 i. e. 1. §. 25
 i. e. 1. §. 27
 i. c. 6 §. 4 et
 i. c. 37. §. 6
 i. c. 17. §. 11
 i. e. 1. §. 27
 i. e. 1. §. 7. &
 i. c. 30. §. 6
 i. c. 19. §. 4
- Catha. Señ. ca. 104 XIX § Apparetaq; huiuscemodi volūtariā crucem & pœnā ex gratia &
 spū pendere, non ex arbitrio humano. Vnde eam remittere, vel tollere non est in
 potestate papæ, qui pœnas & doctrinas euangelicas rectius promouere, q̄ impe
 dire debet: alioquin tolleret crucem Christi & hostes dei, id est, pœtā non occide
 ret ad internitionē. De quibus in Propheta dicitur: Nō parcat oculus vester neq;
 misereamini, sed interficite vsq; ad internitionem. Nam si p plenariā indulgentiā
 orōne desijsum, etiam quo ad hanc pœnā euangelicā dimitteret, euanesceret in do
 minica oratione hæc clausula: Et dimitte nobis debita nostra &c. Quod esset ab
 surdissimū, cum cuilibet Christiano dñica orōne quotidie dicenda sit, & sic pœtōr
 frustra peteret à deo sibi dimitti quod papa relaxasset. Cæterū hæc voluntaria pœ
 nitentia consistit circa mutationem veteris & induitiouē nouæ vitæ, ac circa mor
 tificationem membrorum, necnon circa obseruationem legitimorū præceptorū,
 teste Propheta: Si conuersus fuerit impius ab impietate sua, & fecerit iudicium &
 iustitiam, vita viuet & non morietur. Audite (quæso) sermones Prophetæ, & agi
 te pœnitentiam potius quàm vt gaudeatis indulgentijs.
- Gre. in mo- ra. 11. & c. 15. XX § De euangelica pœnitentia sunt Gregorij hæc sententiæ: Spiritus defi
 cit, vbi caro requiescit, vt enim caro mollibus, ita anima asperis nutritur, illam
 blanda refouent, hanc aspera exercent: illa delectationibus pascitur, hæc amari
 tudinibus vegetatur: & sicut carnem dura sauciant, sic mollia spiritum necant, vt
 infra: Quo plus caro premitur, eo de cælesti spe animus securius lætatur, tan
 to enim melius mens, ad superna appetens componitur, quanto ab illicitis cor
 pus artius edomatur. Dominus denique damnat seruum pigrum, qui cogno
 uit voluntatem domini sui, cui se non conformat neque præparat, vt eam, quam
 Dominus imperat, dignam ageret pœnitentiam, ideo plagis vapulabit multis.
- Lucæ. 12. Apostolus quoque hortatur nos. ne in vacuum gratiam dei recipiamus, hoc est,
 vt veram peccatorum faciamus pœnitentiam. Ait enim: Tempore accepto exau
 diui te, Et Petrus inquit: Sperate in eam quæ offertur vobis, gratiam: siquidem
 hæc est
1. Pet. 1. & 2

- hæc est grãtia, si propter dei conscientiam sustinet q̄s tristitias. Aliud est in tristitia huius seculi, vt infra: Hinc illi, q̄ compuncti sunt corde, dixerunt ad Petrum & reliquos apostolos. Quid faciemus viri fratres? Petrus autem ad illos: Agite (inquit) p̄nitentiã, & baptizetur vnusquisq; vestrum in remissionẽ peccatorũ: vestrorum, & accipietis donum spiritus sancti. Nam scriptũ est. P̄nitentiã agentes, & p̄re angustia spiritus gementes. Hinc Augustinus describit: p̄nitentiã esse quandã dolentis vindictã, puniendo in se quod dolet commississe. P̄nitente em̄ est p̄nã tenere, vt semp̄ puniat in se vliscendo quod cõmisit peccãdo. Est quidem arta via quæ ducit ad vitam.
- XXI § Hac euangelica & spontanea p̄nitentiã p̄nitens mox à deo impetrat veniam. Nam diuinã p̄nã infligendã vel remittendã, nec mensurã possumus ponere, nec tempora diffinire. Siquidem apud deum nullas patitur moras veniã peccatoris conuersio. Scriptum est enim: Spiritus sancti gratia tarda nescit habere molimina. Et refert Celestinus papa, q̄ Christus in momento quosdam saluauit peccatores: perdidisset vtiq; latro in cruce p̄mium, si illũ vnus horã p̄nitentiã nõ iuuisset, cũ esset in p̄nã, p̄nituit, & pro vnus sermonis cõfessione promisit ei paradisi habitaculũ. Vera ergo ad deũ cõuersio peccatorũ mẽte potius q̄ tẽpore æstimanda est: Propheta inueniente: Cum cõuersus gemueris, tũc saluus eris. Et alibi: Inuocauerũt dñm misericordẽ, & sanctus deus audiuit cito vocẽ ipsorum. Sed indulgentiã papaliũ quæ ffiores, diuinũ iudiciũ p̄tereuntes, ad istã sanctã euangelicã p̄nitentiã, & remissionẽ retorquent apostolicas literas, quæ dũtaxat se extendũt ad remissiones p̄nã: à canone vel ab homine impositã, de q̄bus nũc sequitur.
- XXII § Restat modo p̄nã quinta, quæ dicitur canonica. Et nõ est sacramentalis satisfactio, sed legalis p̄nã à iure humano cõstituta. Quæ plenarie est in manu papæ. Ad cuius plenitudinẽ potestatis spectat omniũ canonicã p̄nãrum remissio oĩm q̄ casuũ disp̄satio. Ideo in literis indulgentiã exprimit, de plenitudine potestatis ex certa sciẽtia & motu proprio, &c. Papa nãq; ceu Christi in his terris verus vicarius, in om̄ibus & singulis iuris casibus libere habet disponere, absoluerẽ, decernere, atq; tollere pro suo arbitrio. Et licet homo p̄nitens post suũ reatũ recõciliẽt deo, tñ nulli prorsus deus remittit culpã, quin simul eum subiiciat sacerdoti suo vicario. Sic Chrũs leproso, quẽ cõfestim mũdauit, p̄cepit vt ostẽderet se sacerdoti cũ oblatione debita. Quendã autẽ leprosum mundatum Chrũs ad principẽ sacerdotũ remisit, ad significandũ q̄ ardui casus summo pontifici attineat. Et nisi peccator, etiã nisi eũ p̄nitet peccati, habeat voluntatẽ obedendi ecclesiã, deus ei peccatũ nõ dimittit, deficiente canonica via p̄nitendi. Nã decẽ leprosi nõ statim, sed dũ irent ostensum se sacerdoti, mũdati sunt. Quãuis em̄ solus deus dimittat peccata, sacerdos tamen est minister, cui tradita est potestas ligandi & soluendi. Et nemo potest bene agere p̄nitentiã quo ad deum, nisi qui sperauerit indulgentiam à sacerdote.
- XXIII § Ex catholica p̄terea ecclesia sunt om̄ia sacramẽta dñica .i. oĩm sacramentorũ veritas & forma. Sola ecclesia est, p̄ quã dñs sacrificiũ accipit, & quæ pro errãtibus intercedit. Et q̄ se ab ea segregat, nec à vinculis peccatorũ absolui nec ianuã celestis regni ingredi p̄t, siq; de p̄cã nõ remittunt extra ecclesiã, quã si q̄ spernit, deũ spernit. Papaliũ igitur indulgentiã concessio, & p̄nãrum remissio minime est cõtemnẽda, imò deuote appetẽda, qm̄ est declaratio diuinẽ remissio modis quoq; indulgentiã sunt vtiles, si in eas nõ nimĩũ confidãt Christi fideles. Sũt autẽ nociuã, si p̄ eas dei timorẽ amittãt, prout moderni veniã quæ ffiores à legitimo aplicã literã tenore enormiter exorbitãt, in suis cõtionibus easdẽ literas frequẽter adulterãtes, & indulgentiã normã atq; valorẽ p̄ se extendẽtes.
- XXIII § Insup canonica p̄nã subdividit, vna est in foro p̄nitentiã, altera in foro contentioso, quæ aut est ciuiliã, aut criminalis. Ista p̄nã incepta ex tempore legis quæ crimen inhibuit, vt humana coerceatur audacia, tutaq; sit innocentia. Hac p̄nã fit priuatio dignitatum, reclusio in monasterio, deportatio in

Acto. 2

Sapien. 5

De pcc. dist
3. prima.

Matt. 7.

Amb. i ho.
sup. Luca. 1
26. q. 6. ag-
nouimus.

Luc. 23

Ezech. 18. 33
Eccle. 48De pcc. dist
1. c. mltiplex
Matt. 8
Luc. 5
Marci. 1Luc. 17
De pcc. di. 1. c.
1. in glo. & c
nemo cũ se-
quen.
1. q. 1. ex ca-
tholica.
24. q. 1. alie-
nus. & c. ga
& c. q̄cũq;
Luc. 10

DE INDVLGENTIIS ET REMISSIONIBVS.

ris in exilium, incarceration, excommunicatio, multa pecuniaria, & reliqua. Huius iuste poenas fori contentiosi papa per suos generales indulgentias remittere non intendit. Alioquin omnia patibula, ceteraque tormenta in ecclesijs terris tollerent. Poenae vero poenitentialis fori sunt temporales poenitentiae, quas in ieiunijs, orationibus, eleemosynis, alijsve pijs operibus, & sanis disciplinis, aliquas ad septennium, aliquas plus vel minus prisci patres statuerunt, vel quas confessores pro suo arbitrio imponunt. De rigore iuris pro peccato mortali agenda est poenitentia septennij. Pro quibusdam culpis certi modi poenitentiae sunt impositi. Aliquando temporaria poenitentia a sacerdotibus ex causa possunt moderari. Earundem denique poenae ecclesiasticae rigor ut plurimum est relaxatus ex dispensatione misericordiae, quoniam multarum crimina sunt damnabilia; quae tamen ecclesia tolerat pro tempore, pro conditione personarum, intuitu pietatis vel utilitatis, vel necessitatis, item pro euentu rerum. Et quamuis canones poenitentiales sint modo abrogati & mortui, tamen absque operibus condignis tanquam viuaces redimuntur perfecta indulgentiarum concessione, vel magis per pecuniarum exactiorem sanguine & sudore pauperum ouium extortarum.

XXV § Olim Canones nil aliud imposuerunt, quam poenas temporales. Haec temporalium poenarum relaxatione (inquit Martinus in suis conclusionibus) sunt indulgentiae, id est, licentiae & molles permissiones delictorum, frigidorum, & inflexibilium Christianorum, & maxime publicorum criminorum, quibus Canones iniungunt arduas poenas. Illis indulgentiae conducunt, quo minus poenarum, quam deceat, luant. Inquit autem Chrysostomus. Perfecta poenitentia cogit peccatorem omnia libere sufferere in corde eius contritio, in ore eius confessio, in corpore, id est, satisfactio tota humilitas. Haec est fructifera poenitentia. Falsas vero poenitentias Gregorius appellat, quae non secundum auctoritatem sanctorum patrum pro qualitate criminum imponunt. Quocirca Innocentius secundus admonet episcopos & presbyteros, ne falsis poenitentibus laicorum animas decipientes, in infernum protrahi patiantur. Nam altissimus non ad indulgentias leues, utpote ad fugiendas poenas, sed ad poenitentias arduas nos vocat multiplici modo. Primo, propria voce dicens:

Matth. 11
Luca. 13
Apo. 3
Ephes. 5
Luca. 14
Psal. 15

Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Item: Concedite intrare per angustam portam. Secundo, per inspirationem ad poenitentiam: siquidem deus stat ad ostium & pulsat. Hinc Apostolus: Surge qui dormis, & exurge a mortuis, & illuminabit te Christus. Tertio, vocat per nuntios, id est, praedicatores. Fecit namque cenam magnam, & misit seruos suos hora cenae dicere invitatis ut veniret, quia parata sunt omnia. Quarto, percussione, sicut pastor gregem errantem baculo minat, sic quando multiplicatae fuerint infirmitates eorum, postea accelerant.

Tho. 4. dif.
14. q. 1. art. 2.
q. 4. Pet. de
palu. eadem
dif. concl. 4
1. Thess. 4

XXVI § Porro poenitentia est secunda post naufragium tabula, utpote ecclesiae tanquam nauiculae fluctuantis in huius vasti mundi pelago, ubi nos ceu reptilia ob actualia facinora nostra naufragium patimur. Siquidem baptismus contra naufragium peccati originalis est prima eiusdem nauiculae tabula. Atqui diuinitatis natura est pia & clemens, magisque ad indulgentiam quam ad vindictam pronata. Non enim vult aliquos perire, sed omnes ad poenitentiam reuerti. Haec quidem est voluntas dei sanctificatio nostra.

De poe. dif.
7. c. nul.

XXVII § Insuper Augustinus docet poenitentiam non solum deum timere iudicem, sed etiam iustum diligere, ut non tantum poenam timeat, sed & anxietur pro gloria. Ex quibus verbis elicitur, licet homo timeat poenam, timori tamen debet praeponeere charitatem dei, non ex timore inferni, sed amore paradisi, ac ex dolore diuinae offensionis. At nostrates student consequi indulgentias non delicti poenitentia, sed urgentis poenae afflictione. Deus vero non est munerator nominum, sed aduersionis: non enim remunerat opus bonum, nisi sit bene & charitatiue factum, ad bonum, scilicet finem: utpote erga deum debet deponi timor seruilis, & adhiberi filialis. Sed in tali timore filiali nihilominus iustitia dei est potius timenda quam misericordia sine poenitentia speranda. Rursus per bonam poenitentiam impetramus poenitentiae fructum, & illud iucundissimum Christi verbum quo peccatrice poeniten-

Glo. 1. c. scriptura de colu. deteg.

16. q. 6. si epi scopu, & ca. delapsis, & q. 7. c. nullus 17. q. 4. atque dendum, & c. si quis cotu, 33. q. 2. hoc ipsum De poe. dif. 1 c. mensuram. 26. q. 7. tpa. & c. hoc fit. 1. q. 7. requiritis 7. c. 19. §. 12 7. eo. §. 23 De poe. dif. 3. perfect. De poe. di. 5 falsas & c. fi. 7. eo. §. 44 7. eo. §. 18 7. eod. §. 20 & c. 27. §. 6 7. c. 4. §. 11. & c. 17. §. 25. 7. c. 67. §. 1 7. c. 29. §. 4 De poe. dif. 1. secunda 7. eo. §. 16 et 7. ca. 17. §. 26 & c. 19. §. 6 7. c. 21. §. 2 & c. 30. §. 7 7. eod. §. 18. in fine 7. eo. §. 15 & c. 53. §. 12 & c. 57. §. 15.

pœnitentem suauiter est alloquutus, dicens: Remittuntur tibi peccata tua, vade in pace. Et alibi: Ecce sanus factus es, iam amplius noli peccare, ne deterius aliquid tibi contingat. Ad talem fructuosam pœnitentiam exhortatur nos ecclesia, canens: Emendemus in melius quæ ignoranter peccauimus, ne subito præoccidamus igitur opera tenebrarum, & induamur arma lucis.

Luc. 7
Iohan. 5.8

In dñica iuocauit. Ro. 13

I. c. 18. §. 3
§. eo. §. 19 &
§. eo. §. 31
§. ca. 18. §. 8

I. ca. 28. §. 6.
§. cod. §. 20

I. ca. 16. §. 2.

XXVIII § Sed modernæ indulgentiæ tollunt huiusmodi frugalium pœnitentiæ operationē, & dūtaxat pigris & rebellibus hominibus sunt frugi, sicut ceteræ faciles promissiones, nec ipsi pigri & rebelles grauius peccent, si careant tali licentia, quæ est quoddam solatium infirmoꝝ, incolumibus autem inutilis ad profectū salutis, quā tales indulgentiæ non perfectionem, sed omissionem & tristitiā pœnitendi inducunt. Aliud est in tristitia spūali. Licentia quippe nō habet laudē, nec præ se fert exhortationē, sed deteriorationē. Licentia em̄ omnes deteriores sumus, quia præstat occasionē quo minores in bonis operibus fiamus, q̄ si non haberemus licentiam, seu remissionem cessandi ab operibus pœnitentiæ. De quibus propheta: In labore (inquit) hominum nō sunt, & cū hominibus nō flagrabuntur, ideo tenuit eos superbia, operis sunt iniquitate & impietate sua. Item in his, quæ patiuntur moleste ferunt & indignantur.

Terent.

Pfal. 72

Sap. 12. in ff.
Tho. 4. dist.
20. ar. 3. q. 2.
in prin. 22. q.
2. primum
Phil. 2

§. ca. 13. §. 10
& §. eo. §. 30
& §. c. 17 §. 19
§. ca. 14. §. 4
in fi.

XXIX § Quidā asserunt, indulgentias esse pias fraudes, quibus inspiens populus inducat atq; prouocetur ad visitandū ecclesias, ad aliāq; bona opera, spe placendi deo, alioquin ea non facturū. Age ob cultum dei ampliandum nullo pacto, nullavē ratione est mentiendum, nec ad sempiternam salutem aliquis est ducendus opitulante mēdacio, præsertim in eo casu, vbi populus irritatur ad quærendū quæ sua sunt, non quæ Iesu Christi. Nam seipsum, non deum, in tali bono opere finem facit, finaliter em̄ intendit vt pœnitentia per indulgentiam sublata, sibi segni quies sit potius q̄ vt deo gloria detur. Similiter qui indulgentias proclamant, nummoꝝ quæ sunt contributionē, non hominū salutem. Nam & si pecunia indulgentiæ exigatur fūco pietatis, vtpote ad expetitū quæ contra infideles, aut ad sacra ædificia, aut in aliā piam causam, tamē potior pars huiusmodi pecuniæ ex indulgentiis & iubilis hactenus collectæ, appensa est fisco q̄ Christo, plus redacta in vanitatē q̄ in pietatē. Chr̄us quidē cū mammona iniquitatis amicos nobis facere præcepit, nō vero inimicos expugnare, vel ædificia extruere docuit, imō nūmos colligere inhibuit, inquiens: Videte & cauetē ab omni auaritia, quia non in abundantia cuiusq; vita eius est ex his quæ possidet.

12. q. 7. maior.
res. Luc. 16

Luc. 12

I. ca. 28. §. 2.
§. ca. 14. §. 5
& §. c. 21. §. 13

XXX § Et si opæ ædificioꝝ, p quæ indulgentiæ redimunt, de se sint bona, inquantū dei iustitiā custodiūt, tñ frequētius fiunt ad vanā gloriā, & ob laudē hominū, q̄ ob decorē diuinū. Hinc est illud euangelicū: Væ vobis qui ædificatis monumenta prophetarū. Vbi Chrysostrōmus ait: Nō gaudēt martyres qñ honorant cū pecunijs, quas quidē fraude vel violentia à pauperibus ploratibus exactioantur. Qualis est illa iustitia, munerare mortuos & expoliare viuos. Quomodo sunt iusti qui homines spoliant, & ædificia sanctorum faciunt, habitationes hominū componunt, & habitationes dei destruunt: Vis domū dei ædificare, da fidelibus pauperibus vnde viuant, & ædificasti rationalem domū dei. In ædificijs em̄ homines habitāt, deus autē in hominibus sanctis. Hæc Chrysostrōmus. Item Hieronymus: Cū pauperi manū tribuis, cū viro in suis necessitatibus subuenis, cum errantē in viam rectā reducis, deo gratū templū ædificasti. Nempe templū dei, sanctorū corda dicuntur, quod qui violauerit, disperdet illū deus. Indulgentiæ itaq; in intuitu ædificioꝝ concessæ, pars sunt meritoria. Sanctius est em̄ gratis retribuere, q̄ intuitu veniæ, siquidē bonū opus absq; mercede, & propter deū finalit̄ homo facere, Pontifex quoq; venias gratis dare debet, quia gratis accepit. Vtrobique autē quæritur peculiare comodū, non honor dei vel vtile proximi. Adhibeatur interea cōtractus turpissimus manifeste simoniacus, quādo quæstores pro certo pretio in capsam ponendo præbent indulgentias, quas singuli homines vnusq; pro sua facultate emunt. Quo pacto homo plus q̄ deum obseruat papam seu eius quæstorem tanq̄ idolum, qui sibi pro mercibus porrigit indulgentiarum literas.

Luc. 11.
Chrysostrōmus

Hierony. in
de trāstu c.
13. & ad Ce-
lantiam.

Matt. 10

§. eo. in pri.
& §. c. 19. §. 13
§. cod. §. 29
I. c. 10. §. 31. in
fi.

E ac re

DE INDVLGENTIIS ET REMISSIONIBVS

Male. max. li. i.
c. de inst. anti. 2
Aug. 3. de ci. di
c. 18. vnde com.

Matt. 10. 16
Mar. 8
Luc. 9
Luc. 3

Dis. 50. quia
Chryso. sup
Matth.

De pce. dif.
1. c. 1. L. tui. 23

Tho. 4. di.
20. ar. 6. q. 1.
2. Cog. 1.
Roma. 6
Act. 14
Ecci. 20

Galat. 2.

Dis. 90. si qs
contritus.
De pe. dif. 1.
no potest. &
c. nullus. &
c. nemine. &
c. agite. & c.
voluissent &
c. no sufficit

ac remittit pccnas diuina iustitia debitas. Iidem & Gentiles olim factitarunt, seruietes Febri, Plutoni, alijs ve noxijs numinibus, ne laerent. Ita hodie insipi di nituntur consequi venias, quo minus post Christu crucem portent.

XXXI § Atqui euageliu iubet dignos fieri pccnitentia fructus, addidit dignos, vt pro qualitate peccatoru, qualitas offerat bonoru operu. Digni vero fructus sunt, qn pro mesura delicti erit, & plagaru modus, vt que maior sequit culpa, maiori plectet pccna. Vnde iniquu censet, inueteratu peccatore ac oibus pccnis indulgentia absolui a quali, qua is q fragili carne semel in peccatu lapsus est, Siquid graue peccatu curat melius per ardua pccnitentia, q per leue, prout Chryso. mus triplici ostedit exemplo, dicēs: Medicina aspera melius q leuis curat malos humores, rostru ferreu melius q ligneu eradicat frutices, malleus ferreus melius q plumbeus refecat nodos lapidis poliendi. Oportet itaq peccatore curari p contraria & diuerfa. Scriptu est em: Omnis anima, s. peccatrix, que afflicta no fuerit, peribit de populis suis. Notandu est, etsi culpa comissa propter reatu a deo remittatur, tamen pccna iuris per indulgentias no remittitur, nisi adfit dolor contritionis. Siquid indulgentia dantur tantu modo confessis & vere contritis, vt patet in literis indulgentiaru. Vera aut contritio pccnas querit & amat, studetq sequi suu caput Iesum Christu per crucē, mortē, carterasq pccnas, passiones em Christi in nobis abundare debet. Na vetus homo noster simul crucifixus est, vt destruat corpus peccati, qm ad regnu celoru intrare oportet p multas tribulationes, quas vere contritus no fugit, sed dignas pccnitentias pro suo posse spore subit. Quippe bonu est, correptu manifestare pccnitentia, vt effugiat voluntariu peccatu. Sed indulgentiaru qstores asserunt esse remissam omnē pccna pro nūmo in cista imposito. De qbus apłs: Qui videbant esse aliquid, nihil cotulerūt, sed e contra. Et sic ipsi tollūt omnē pccna, implicantq contrarietate in literis papalibus, q confessio ne sacramentalē & vera. i. pccnalē contritionē requirūt ad cosequenda plenaria indulgentia & remissionē pccnarū a iure. s. vel ab hoie peccatoribus impositaru.

XXXII § Præterea nisi opus satisfactionis sit a quiualens culpa, remanet obligatio pccna condignæ & legitimæ, quemadmodu si cui remittis iniuriam tibi illatam, damnnum quidem iniuria factum non remittis, quin iniurians nihilominus tenebit tibi damnū refarcire, vel ablatu restituere vsq ad gratantē satisfactionem. Hinc Augustinus: Non potest gratiam dei celestis accipere, nisi prius purgatus fuerit ab omni sordē. Itē nullus debita pccna accipit venia, nisi aliqualem pccnam soluerit, ita enim impartitur a deo largitas misericordie, vt non relinquitur iustitia disciplinæ. Ideo neminem putes a peccato ad correctionem, si ne pccnitentia posse transire, quia præceptu euangelij est, pccnitentia agite, fructramus euageliu dei & verbu Christi, si promittimus vobis qd ille negat, none vos decipimus: Non em sufficit mores in melius comutare, & a præteritis malis recedere, nisi satisfaciatur dno per pccnitentia dolorē. Hæc Augustinus.

XXXIII § Christus profecto no legitur absq pccnitentia quenq saluasse, Quinimò pluribus exemplis euidenter ostenditur, q nullus a deo consequat veniam, nisi prius satisfecerit per pccnitentia frugem, non mortua, quæ. s. stabilita sit in vera fide, & bona patientia: patientia nanq; ceu pccnitentia fundamētum fert opera viua. Et impossibile videtur cu operibus mortuis Christianos rursus renouari ad pccnitentiam, vtpote ad plenariam remissionē peruenire. Quare in Apocalypsi dicit dominus: Patientiam habes, & sustinuiisti propter nomē meū, age pccnitentiam & prima opera fac. Contra nituntur indulgentiarum promulgatores, dignos pccnitentia fructus penitus tollentes, & dei iudicium corrumpētes, erronee asserunt tum viuos, tum mortuos per plenarias indulgentias passim absq omni defectu ab vniuersis pccnis pariter & culpis solui, statimq saluari. Allegant absolutā auctoritatem summi pontificis, de cuius potentia illud Sapientia induci potest: Nec timens aliquem, veniam dabas peccatis illorum, quis em dicit tibi, quid fecisti: aut quis stabit contra iudicium tuum: aut quis tibi imputabit, si perierint nationes: non enim est alius deus. s. terrestris, q tu. Mox postq aliqs veritatis zelator verbum (superioritatem ecclesiasticam mordens) profert, hæreticus

Heb. 6

Apo. 2

Sapiē. 12

§. eo. §. 18 &
§. eo. §. 9.

De pce. dif.
1. c. quis ali-
qn. §. i. leuit.
§. ca. 4. §. 3
& §. c. 30. §. 8
§. ca. 40. §. 8
ff. de penis l.
respicendu
§. eo. §. 38

§. eo. §. 30
fin. & §. c. 59

§. i.
§. eod. §. 27
& §. c. 16. i. p.
§. eod. §. 20
in fi.

§. eod. §. 30
& §. eo. §. 42

§. ca. 36. §. 5
Matt. 4
Luc. 3

§. c. 56. in pri

§. ca. 56. §. 13

§. ca. 37. §. 1.
§. c. 3. §. 5 &
§. c. 17. §. 6
§. c. 17. §. 2 &
§. c. 18. §. 7 &
§. ca. 23. §. 11.
ticus

§. ca. 12. §. 7. ticus accusatur, igni deputatur, & morte dignus cōdemnatur, penitusq; oppri-
 §. ca. 27. §. 9. mitur, quia inutilis est nobis & cōtrarius operibus nostris. Aliter nos instruit, ex-
 §. eod. §. 37. emplo patientiæ & doctrinæ. primus papa, cui discipulus in faciem restiterat.
 §. ca. 19. §. 4. XXXIII § Summi quoq; pontifices illud pestifera cōsiderant dictum:
 in fi. Non præsumi tantæ celsitudinis apicem errare, &c. Verum pontifex tot mon-
 §. ca. 19. §. 11. stris dæmonum, & impiorum aulicorum obfessus magis q̄ stipatus, non potest
 §. ca. 19. §. 4. errare, nisi cum totius ecclesiæ maximo damno. Assentatur insuper eidem pon-
 §. ca. 19. §. 4. tifici adulatione illa, in pectoris sui scrinio esse omnia iura. Vnde in veteri testa-
 §. ca. 19. §. 4. mento pontifex rationale ferebat in pectore. Sed papæ pectus non semper iustū,
 §. ca. 17. §. 19. exinde nonnullæ iniuriæ sæpe emanāt, quia carneum est, atq; papa homo vnus
 §. ca. 18. §. 7. ex ipsis quorum curam habet. Omnis nanq; pontifex ex hominibus assumitur,
 §. ca. 19. §. 8. quibus aliquando non solum errores sed & portenta placent. Et licet papa cōm
 §. ca. 39. §. 6. cardinalium cœtu censeatur esse ecclesiæ virtualis & representatiua, tamen errare
 §. ca. 19. §. 8. potest, tametsi vniuersalis ecclesiæ, quam representat legitimū concilium gene-
 §. ca. 19. §. 6. rale, errare nequeat, vti doctissime probat quidā cardinalis Cameracens. Aduer-
 §. ca. 19. §. 8. tendus est itaq; papa, quando vt papa (.i. secundū canonicam scripturā) loquitur,
 §. ca. 19. §. 6. non quando pro arbitrio sui capitis præfatur. Alioquin multorum crudeliū pon-
 §. ca. 19. §. 8. tificum cædes, hæreses, factiones, aliq; facinora præsumerentur fuisse beneficia
 §. ca. 19. §. 8. piorum pastorum, cum tamen fuerint immania tyrannorum latrocinia.
 §. ca. 19. §. 8. XXXV § Pleriq; contra ecclesiastica statuta in pontifices simoniacè ele-
 §. ca. 19. §. 4. cti, ambitiose intrusi, & aliquando intantum vitati fuerunt, q̄ rursus ab ecclesiā
 §. ca. 19. §. 4. ste à deo percussī, damnatiq; sunt, ac interdum propter suos defectus manife-
 §. ca. 19. §. 4. ste à deo percussī. Quocirca in canonibus cauetur, quod sententiam Romanæ se-
 §. ca. 19. §. 4. dis commutare, & ea quæ non bene sunt definita, retractare licet. Quinimò vnus
 §. ca. 19. §. 4. papa alterius indulgentias, etiam licite prius concessas, plerunq; reuocat. Verum
 §. ca. 19. §. 4. etiam Sixtus quartus indulgentias à seipso concessas, reuocauit. Vnde occasio est
 §. ca. 19. §. 4. & audaciam sumunt quæstores indulgentiarum, vt absq; facultate seu commissi-
 §. ca. 19. §. 4. one tollant aut ad minus suspendant veteres indulgentias, quæ olim efficacia cō-
 §. ca. 19. §. 4. cessas atq; extractas (vt aiunt) de ecclesiæ thesauro, hodie apud populū incogni-
 §. ca. 19. §. 4. to, quæ Laurentius indicabat esse pauperes Christi. Ille verus thesaurus est domi-
 §. ca. 19. §. 4. ni, qui operatur qd sanguis eius operatus est, vtpote nostri redemptionē. Quem
 §. ca. 19. §. 4. quidē infinitū thesaurū Christus suo sanguine militanti ecclesiæ acquisiuit.
 §. ca. 19. §. 8. XXXVI § Item quæuis Petri clauis & ecclesiæ priuilegiū semper maneat
 §. ca. 19. §. 8. firmum, tamen quando is, qui exercet clauem, exorbitat, tunc nimia eius seueri-
 §. ca. 19. §. 8. tas vel remissio non inducit ligationem vel solutionem in cælo, quoniam iniu-
 §. ca. 19. §. 8. sta vincula dirumpit iustitia. Inde argumentum sumitur, qd deus non censetur fa-
 §. ca. 19. §. 8. ciliter ratificare immoderatam indulgentiarū dispensationem. Aliud est em̄ sella
 §. ca. 19. §. 8. terrena, aliud est tribunal cælestē. Ratus est Eleazarus, dicens: Nam & si in præ-
 §. ca. 19. §. 8. senti tempore supplicij hominū eripiar, manum tamen omnipotentis, nec vi-
 §. ca. 19. §. 8. uuus, nec defunctus effugiam. In canonibus reperitur, qd ecclesiā quandoq; in suo
 §. ca. 19. §. 8. iudicio decipitur, vt ille, qui intra ipsam est, per eam excludatur, & qui foras mis-
 §. ca. 19. §. 8. sus est, intromittatur. Porro ostiarius ecclesiæ interdum dormit in purgādo tritico,
 §. ca. 19. §. 8. ideo latrones ingrediuntur domū Ihsoseth, qui similiter dormit sup stratum
 §. ca. 19. §. 8. suum, & percutiunt eum in inguine ac interficiunt.
 §. ca. 19. §. 8. XXXVII § Deus præterea nō parcat alicui verbis potētibus & ad deprecā-
 §. ca. 19. §. 8. dum cōpositis, prout indulgētias proclamatores buccināt per dulces sermones
 §. ca. 19. §. 8. corda innocentium seducendo, non autē in sermone, sed in virtute est dei regnum.
 §. ca. 19. §. 8. in fi. Ad quod nos primus papa Petrus, non p̄ enormes indulgentias, sed p̄ virtutes bo-
 §. ca. 19. §. 8. nāq; opera allicit, inquiens: Vos curā omnē subinferentes, ministrare in fide ve-
 §. ca. 19. §. 8. stra virtutē, in virtute autē scientiā, in scientia abstinentiā, in abstinentia paciētia,
 §. ca. 19. §. 8. in paciētia pietatē, in pietate amorē fraternitatis & charitatē. Hæc em̄ si vobiscū
 §. ca. 19. §. 8. adsint, nō vacuos, nec sine fructu vos cōstituent. Cui vero hæc non sunt præstō,
 §. ca. 19. §. 8. cæcus est & manu tentans, obliuionē accipiens veterū suorū delictorū, quapro-
 §. ca. 19. §. 8. pter magis satagite, vt p̄ bona opera certā vestrā vocationē & electionē faciatis.
 §. ca. 19. §. 8. Hæc em̄ facientes, nō peccabitis aliquando, sic em̄ abundāter ministrabitur vo-
 §. ca. 19. §. 8. bis

Sap. 2

Gala. 2

Tho. qdli. 9

ar. 6

Syluest. in sū.

ti. canoniza

tio. §. 3

Dist. 36. c. 2.

Ecci. 32

De libel. of-

fi. 9. di. 11.

Heb. 5

Card. Cam.

in. 1. sen.

Di. 23. c. 1. &

ibi. glo. in.

verbo adeo.

Dist. 19. c. pe.

& fi. 35. q. 9.

suntq;

Ext. 5. de pē

nit. & remi.

12. q. 2. aurū

Ext. 2. de pē

ni. & remi.

24. q. 1. mans

11. q. 3. cepif.

& c. & fi.

2. mach. 6

24. q. 3. si qs

& c. cū aliqs

2. Reg. 4

Iob. 41

Roma. 16

1. Cog. 4

2. Petr. 1.

DE INDVLGENTIIS ET REMISSIONIBVS

De maio. 2. bis introitus in æternū regnū dñi. Reliquis aut̄ summus p̄fex debet esse eiusdē
 obedi. c. illā doctrinā cuius & Petrus, si quidē ip̄ius successor & par in potestate esse velit. §. eo. §. 33 in
 dñs. De peñ. fi. & j. ca. 19.
 di. 1. q̄s aliqñ §. 3.
 §. in leuit. & c. voluissent §. eod. §. 31.
 & c. q̄ sctūs. Gene. 3.
 De pg. dif. 1. deus. & c. A. j. ca. 30. §. 3.
 dā, & c. 1. a. ct. loh. 2. J. ca. 28. §. 9.
 Ephes. 6. XXXIX §. Demū indulgentiæ mercatores cū magnis pompis, singula-
 Matt. 10. 24. ribusq̄ cerimonijs faciunt publicari indulgētias, ac interim obmitti, vel cū mo-
 Marc. 16. dica aduertētia predicari verbū dei, cōtra dignitatē & necessitatē ip̄ius verbi, q̄d
 Hierē 7. Itē in Hieremia: Sta in porta domus dñi, & p̄dica ibi verbū, hæc dicit dñs, bonas
 2. Tim. 2. & cura tractandā, q̄ sanctū euangeliū, in quo apostolus laborauit vsq̄ ad vincu-
 Iohan. 5. la, quasi male operans, sed verbū dei nō est alligatū, quod Christi corpori a quipa-
 Act. 4. 6. ratur, & qui illud audit, habet vitā æternā. Nā uiuit homo de omni verbo q̄d pro-
 cedidit ab ore dei, quod apostoli dei loquebātur cū fiducia, dicētes: Non est æquū
 Actor. 13. r̄os derelinquere uerbum dei, & ministrare mensis, prout faciunt quæstores, qui
 impediunt euangelicū sermonē, dū indulgētias excoquunt, & de pane lucrando
 certant, quasi eleemosinā scilicet fictā quærendo. Oportet igitur primum loqui
 verbū dei, quod si quæ repellunt, indignos se iudicant æternæ uitæ.
 Ioh. 16. & ibi XL §. Rur̄us indulgentiæ præcones promulgare solent intricatum er-
 August. rorem, promittentes per assequutionem papalium indulgentiarum cœlestē be-
 Psal. 72. atitudinem, vsque adeo si cōtingeret peccatorem plenas uenias assequutum, mo-
 2. Reg. 14. ri, mox in cœlum euolaret absq̄ alia satisfactiōe temporali seu purgatoria. Id
 Christus non præsumpsit, quando petenti promissit fieri petita, ea tamen differē-
 da, & debito tempore danda dixit, utpote in uerbō futuri. s. pater dabit uobis;
 De pg. di. 5. Petite & accipietis. Atqui ne nimium os meum in cœlum ponam, timide indu-
 c. 1. §. 1. co significationem figuræ. Quando Absalon fr̄atricida patri suo Dauid fuit recō-
 De pg. di. 3. c. ductior q̄ culpa, ne parua putetur culpa, si cum ea finiretur & pœna. Ergo si
 productior. quis in præsentī non potuerit explere pœnam, & satisfaciendi ordinem, quantū
 De pg. dif. 3. c. tanten paruam pœnitentiā, & quantocūq̄ paruo tempore factā, deus non
 c. talis respuit, & quod minus pœnæ peccator hic soluit, in futurū luet, qm̄ sine legitima
 De pg. dif. 7. pœnitentiā nullus peccator ianuam cœlestis patriæ intrare potest. Nec ualet pœ-
 c. fi. in fi. nitentiā sine satisfactiōe saltem mentali.
 De pg. di. 1. c. XLI §. Illi aut̄ indulgentiæ buccinatores omnimodam promittunt secu-
 nō potest. ritatem, quæ parit negligentiam, & negligentia offensam dei. Hinc Augustinus:
 De pg. dif. 7. Penitentiam (inquit) dare possumus, securitatem uero dare nō possumus: nun-
 c. si q̄s. §. q̄q̄ quid dico, damnabitur: sed nec dico, saluabitur. De qua inani securitate ait Iob:
 Deo, etiam si habuero quippiam iustum, non respondebo, sed meum iudicē de-
 precabor, & cum inuocantē me exaudierit, nō credo q̄ audierit uocē meā: in tur-
 bine em̄ conteret me, & multiplicabit uulnera mea etiam sine causa, nō concedit
 quiesce-

quiescere spiritū os meū & implet me amaritudinibus. Si iustificare me voluero, meū condemnabit me, si innocentē ostendero, prauū me cōprobabit. Ad idē sapiens: Et si altissimus est patiens redditor, tamen de propiciato peccato noli esse sine metu, ne dicas, miseratio dñi magna est, multitudinis peccatorū meorū miserabitur. De tali nanq; nimia spe aliquis facile ruit in præsumptionē temerariam, quasi absq; fideli & humili pœnitentia consequatur æternā beatitudinem.

J.c. 29. §. 1 &
J.ca. 33. §. 9.

§. eod. §. 17

J.eod. §. 43.
J.ca. 59. §. 8.

§. eod. §. 31.

J.eod. §. 44
J.ca. 23. in fi.

§. eod. §. 42
& J.c. 18 i p.

§. eod. §. 18
& J.c. 56 §. 11

J.ca. 20. §. 15
J.c. 61. in pr.
§. 20. §. 18 &
J.ca. 34. §. 5.

§. 20. §. 16. 18

J.ca. 32. §. 17

§. eod. §. 2.

§. eod. §. 25

§. eod. §. 43
& J.c. 58. §. 1

§. c. 2. §. 7 &

J.c. 20 §. 5 &
J.c. 58. in pr.

§. ca. 1. §. 10

XLII § Ex præmissis apparet, pœnitentibus prodesse suffragia ecclesiæ, q̄ ad pœnā à deo inflictā, & valere indulgētias quo ad pœnam à iure vel ab homine impositā. Vnde quæstores easdem indulgētias caute promulgare debent, ne eas populus præferat operibus fidei & charitatis, quæ foras mittit timorē pœnæ. Si quidem per charitatem homo fit melior, per indulgentias vero nō melior, sed in cōscientia sterilior, & in vita fit dissolutior. Deus profecto magnus & potēs æterribilis, nō accipit personā, nec munera ad cistram iubilei imposita. Scriptū em̄ est: Zelus & furor dñi nō parcat in die vindictæ, nec acquiescet cuiusq; precibus, nec recipiet pro redēptione dona plurima. Itē: Nō iustificat homo ex operibus legis, nisi per fidē Iesu Christi. Præterea saluator noster, volens nos ad studiū simplicitatis inuitare, & supflua, terrenaq; contēnerē, inquit: Væ vobis pharisæis, q̄ decimatis mentā & ruthā, & omne olus quasi minima, & p̄teritis iudiciū. s. iustitiam euertēdo, & charitatē dei. s. vera misericordiæ opera obmittendo, oportuit hæc videlicet iustitiā & charitatē facere, & illa. s. charitatis opera nō obmittere.

XLIII § Ad præmissa conducunt verba dei apud Cath. Sēn. dicētis: Pœnitentia vera non in operibus extrinsecis, ceu in virtutum exercitio, sed in ipsis virtutibus, ceu fundamentum consistit. Nempe sacrificiū & mentale simul & actuale deo est offerendum, sicuti dño à subdito offerri solet vas. i. bonū opus cū vino. s. fidei vel charitatis, aliarūve virtutū. Siquidē vinum absq; vase non potest offerri, & vas absq; vino non esset acceptum. Opera itaq; non elidunt culpā, nisi hæc ferta sint fide & charitate, reatu cordis ac suūpsius displicentia & cognitione, qua omnibus pœnis dignū quis se iudicat, cum omni deniq; patientia suffert pœnas, quas indulgentiæ tollunt, & consequenter adimunt pœnitentiæ fructū, qui potius augeri debet. Ipsa deniq; Catha. in suis orationibus rata est, se non maiorem gratiā consequi posse, q̄ vt semper in pœnis vitā suam ducat, terminetq; cū martyrio propter Christū, cuius passio doctrinā nobis indicat sequendi. Vnde fallitur, qui maault sequi delectamēta, q̄ pœnas, cum nemo ad patrē perueniat, nisi per verbū, quod gustandū est in affectu pœnarū, & si homo nō vult sponte sustinere pœnas, has sustinebit inuitus. Vnde dicitur: Omnis qui negat filiū, nec patrem habet. Nā qui filiū, quærit crucē, qui patrē, consolationē consequitur.

XLIII § Falsè igitur p̄dicatur p̄ veniā concessionē, peccatorē ab omni pœna & culpa solui, statimq; saluari. Remanēt em̄ pœnæ, castigatoria. s. & euangelica, de quibus supra, quorū pœnarū nulla ad canonicā pœnā cōparatio, quia illarū solus deus iudex est. Iudiciū vero canonicæ dūtaxat pœnæ ad pacificū spectat. Quocirca quæstores indulgentiarū populū singulariter exhortari deberent ad ordinatā à deo remissionē, & ad securā bonorū Christi & ecclesiæ participationē, quā homo cōsequi valet, etiā absq; omni exorbitatē indulgentia. Nā culpæ remissio, quæ à solo deo est, longe excedit pœnæ remissionē, quæ vocat indulgētia, qm̄ sine remissione pœnæ, nō culpæ, quiuis saluari potest. Ecōtra buccinant ipsi q̄stores, & suis plenarū indulgentiarū promissionibus p̄ditissime seducūt inspidos, & infelices mortales, qui nec in suis meritis de salute cōfisi, ab illis docētur cōfidere in indulgētias sibi perperā expositas, p̄ quas ipsi nō fides, non cōtritio, nō gratia, sed vana spes & remissio solius canonicæ pœnæ cōferf. Rem etem̄ (inquit canon) temerariā faciunt, qui audacter peccantibus veniā pollicentur.

XLV § Illi auari prophætæ pro quæstu dicūt populo Christi: Pax pax, vbi non est pax, & sic decipiunt Christifideles, qui sermonibus & literis plenariū indulgentiarum creduli, sinistra securitate & fallaci spe suæ salutis, seducuntur vnā cum suis magistris, qui regnum cœlorum potius claudunt, q̄ aperiunt, euan-gelium negligentes, aurum quærentes, prædā de subiecta plebe facientes, & tan-

Ecci. 5

De p̄. di. 6.
c. labore

Deut. 10
Pro. 6. in fi.
Gala. 2.
Luc. 11.

Cath. Sēn. c.
3. 4. & c. 9. 12
& c. 67. in fi.

Catha. Sēn.
orati. 12. 17

1. Petri. 2

1. Ioh. 2

Cat. Se. c. 75

De p̄. di. 1.
c. q̄obrē i fi.

Hiere. 8.

Ezech. 13

Matt. 23

DE INDVLGENTIIS ET REMISSIONIBVS.

- Ezech. 13** dem spolia diuidentes. Ad quos in Ezechiele hæc dicit dominus deus: Væ scilicet veniarum quæstoribus, qui consuunt puluillos. i. leues peccatorum remissiones, sub omni cubitu manus, & requiem scilicet pollicentes, faciunt cervicalia sub capite vniuersæ ætatis ad capiendas. i. decipiendas animas, hoc est, hominibus cuiuslibet ætatis, dicentes, in talibus cervicalibus, vtpote in indulgentijs, potestis quiescere secure, iudicium dei non timendo. Sequitur in Ezechiele: Propter pugillum ordeï & fragmentum panis. i. propter vilem quæstum talia promittebāt, vt interficerent animas, quæ non moriuntur, & viuificarent animas, quæ nõ viuunt, mentientes populo meo credenti mēdacij. Nam iustis nihil sibi dantibus prophetant damnationem, quasi non studeant indulgentias consequi. In iustis autem, qui per peccatum sunt mortui, propter eorum dona, promittunt vitam æternam. Vterius ad eosdem quæstores dominus: Ecce (inquit) dirumpam cervicalia vestra, & liberabo populum meum de manu vestra, neq; erunt vltra in manibus vestris ad perdendum, id est ad prædam, pro eo, quod confortastis manus impij, vt non reuertatur à via sua mala.
- Di. 46. c. sūt nonnulli**
- Ezech. 13** De pe. dist. 1 multiplex. § fiaūt ali.
- Ezech. 13**
- Matt. 23** XLVI § Saluator præterea noster ad illos temerarios concionatores ait: Væ vobis scribæ & pharisæi (per quos denotantur indulgentiarum quæstores) qui comeditis domos viduarum, cum indulgentijs circuitis mare & aridam, vt faciatis vnum profelytum. i. raro bene pœnitentem, cui pro lucro temporali promittitis sui receptionem in cœlum, sed facitis eum filium gehennæ. Ecce quod pro salute hominum est institutum, iam ad mercedem temporalem retorquetur. Ideo subiungit: Quid autem maius, aurum an templum quod sanctificat aurum? Et quid maius est, donum an altare quod sanctificat donum? Væ vobis qui mundatis illud quod est deforis, intus autem pleni estis rapina & immunditia. Vide q̄ peruerse nunc in præsentī statu quinto agitur cum salubribus indulgentijs & remissionibus nobis à deo misericorditer & ab ecclesia largissime concessis. Quæ quidem largitas modo peruerfa est in hancine laruam indulgentiarum immoderatarum. De qua Salomon loquitur, quādo per cancellos prospexit: Iuuenem vecordem, cui occurrit mulier in ornatu meretrico, præparata ad decipiendas animas, garrula & vaga, quietis impatiens, nec valens in domo consistere, nunc foris, nunc in plateis, nunc iuxta angulos insidians, apprehesumq; iuuenem, deosculatur, dicens: Victimam pro salute deuoui, hodie reddidi vota mea, veni frum mur cupitis amplexibus, &c. Et sic irretiuit stultum populum multis sermonibus & blanditijs, qui nescit quod ad vincula trahatur, & q̄ de periculo animæ eius agatur. Hanc figuram modernæ ac importunæ veniarum acclamationi coaptandam industri & solerti lectori relinquo.
- Ibidem**
- Pro. 7**
- Cant. 5**
- Cant. 2**
- Cant. 6. in fi**
- Apo. 3**
Gef. 1
- XLVII § Ex præmissis demum apparet nostram matrem ecclesiam vnâ cum filijs suis Christianis, circa normam & modum pœnitentiarum & veniarum, non mediocriter esse perplexam atq; dilaceratam, & absq; diuina ope semetipsam ex illis ærumnis resolvere impotentem, vehementerq; lamentantem de indulgentiarum quæstoribus, ac dicentem: Percusserunt me & vulnerauerunt me custodes murorum, eosdem denotando quæstores. Quam quidem misellam ecclesiam suus sponsus Christus ad fructuosam pœnitentiam patienter expectat, dulcissime uinitat, clementissime suscipit, & ait: Surge, propera amica mea, sponsa mea, & veni, ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis, reuertere in via, scilicet veræ pœnitentiæ, donec aspitet dies, & inclinentur vmbra, aperi mihi soror mea. Reuertere Sunamitis in erroribus iam captiua, reuertere vt intueamur te. Necessarium itaq; fuit ad reducendâ ecclesiam, & ad reformandum populum Christianum, sextum erigi statum, ne ipsa ecclesia in suis membris per remissiones, in quinto statu abusue permittas, penitus pereat.
- ¶ De statu ecclesiæ sexto, qui nuncupatur reformatiuus. Cap. XVI. Estat modo sextus status, qui est ecclesiæ, per remissionē quinti status deprauatæ, reformatiuus & per ecclesiā Philadelphiam significatus. Si cut em̄ deus sex diebus perfecit opera sua, & sexto die factus est homo ad imaginē dei, & sexta ætate generis humani filius dei venit in carne & fa-

& J. eo. §. 46
& J. c. 18. §. 9
J. cap. 19. §. 5

§. eod. §. 44.

§. eod. §. 36
J. ca. 17. §. 14
J. ca. 25. §. 11.

J. ca. 18. §. 14.

§. eod. §. 45

J. ca. 22. §. 5.

§. eod. §. 48

J. ca. 18. §. 14
in fi. J. ca. 16.
in prin. & J.
c. 19. §. 15.

J. ca. 30. §. 1.
J. ca. 43. §. 10

J. cap. 16. §. 6
§. ca. 6. §. 4.
J. c. 16. in pr.
per tot.

§. ca. 15. in fi

§. cap. 3. §. 5
& fa-